

บทที่ ๔ ประเทศเม็กซิโกในอดีต

ประเทศไทย(Mexico)

สภาพทั่วไป

เม็กซิโกชื่อเดิมอย่างเป็นทางการว่า สหรัฐเม็กซิกัน (The United Mexican States) เป็นสาธารณรัฐที่มีชายแดนตอนเหนือติดต่อกับสหรัฐอเมริกา ทางตะวันออกติดต่อกับสหรัฐฯ, อ่าวเม็กซิโก และทะเลแคริบเบียน ด้านตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับกัวเตมาลาและชอนครุส และทางตะวันตกเป็นมหาสมุทรแปซิฟิก ชื่อเม็กซิโก (Mexico) นั้น ได้มาจากชื่อของเทพเจ้า Mexitli ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งสังคրามของชนเผ่าแอสเท็ก (Aztecs) ซึ่งเป็นผู้ครอบครองดินแดนนี้มาก่อนที่ชาวญี่ปุ่นเดินทางมาตั้งถิ่นฐานในทวีปอเมริกา อาณาเขตของเม็กซิโกช่วงรวมถึงหมู่เกาะชายฝั่งด้วยมีประมาณ 1,958,201 ตารางกิโลเมตร เมืองหลวงของเม็กซิโกคือกรุง เม็กซิโกซิตี้ (Mexico City)

เม็กซิโกมีทรัพยากรามากมายและหลากหลาย โดยมีแร่ธาตุที่สำคัญเกือบทุกชนิดอาทิ ถ่านหิน เหล็ก พอสเฟต ญูโรเนียม เเงิน ทองคำ ทองแดง ตะกั่ว และสังกะสี นอกจากนั้นเม็กซิโกยังมีแหล่งสำรองของปิโตรเลียมและแก斯ธรรมชาติจำนวนมหาศาล โดยแหล่งที่ดีอีกแห่งหนึ่งคือรัฐ Campeche อยู่ที่บริเวณอ่าว

ประชาราฐ

ประชาราฐของเม็กซิโก ประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มที่สืบทอดสายจากເສປ່ນ กลุ่มคนอินเดียนพื้นเมืองและกลุ่มลูกผสมระหว่างคนผิวขาวกับคนพื้นเมือง โดย

ที่กลุ่มทางสังคมนี้ซึ่งเรียกว่าพวก Mestizos เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดมีสัดส่วนกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด ส่วนคนพื้นเมืองคึ้งเดิมนั้นมีอยู่ประมาณร้อยละ 30

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของเม็กซิโกคำลังอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงจากที่มีการทำการผลิตสินค้าขั้นปฐม(Primary products)อันได้แก่การเกษตรและเหมืองแร่เป็นพื้นฐาน มาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ทั้งนี้โดยที่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเกิดจากการมีภาคธุรกิจเอกชนที่เข้มแข็ง ร่วมกับการที่รัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเป็นหลัก โดยปรับเปลี่ยนจากนโยบายเดิมที่เน้นความสำคัญของการเข้าควบคุมธุรกิจโดยคนเม็กซิกันเอง(Mexicanization) อันนำไปสู่การเข้าควบคุมธุรกิจของชาวต่างชาติที่สำคัญ อาทิ ธุรกิจด้านเหมืองแร่ การคมนาคม ป้าไม้ และการประมงอย่างเข้มงวด มาเป็นการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและลดการควบคุมลง

- การเกษตร

ประมาณร้อยละ 26 ของกำลังแรงงานเม็กซิกัน ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม โดยที่แรงงานส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในระบบ “ไร่นาชุมชน”(Ejidos หรือ Communal Farm) ที่เป็นพลาญโดยนายปธ្យิรูปที่คืนในปี 1915 และ 1980 ซึ่งทำให้ที่ดินส่วนใหญ่ถูกจัดสรรให้เป็นสถานที่ประกอบการเกษตรรวมของชุมชน การผลิตทางด้านการเกษตรของเม็กซิโกมักมีอุปสรรคเนื่องจากฝนแล้ง อย่างไรก็ตามการพัฒนาระบบชลประทานโดยรัฐบาล ก็ช่วยทำให้มีพื้นที่เพาะปลูกได้มากขึ้น ประกอบการผลิตที่ด้านการอนุรักษ์ดินทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นได้ โดยที่ผลผลิตสำคัญ ๆ ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวสาลี ข้าวเจ้า มันฝรั่ง กาแฟ โภค ผู้เป็นต้น

- เหมืองแร่

แต่เดิมการบริหารกิจการเหมืองแร่ของเม็กซิโกเกือบทั้งหมด เป็นของชาวต่างชาติ แต่ด้วยนโยบายเน้นความสำคัญของคนเม็กซิกัน(Mexicanization) ในช่วงทศวรรษ

หลังปี 1960 ทำให้ในปัจจุบันการบริการกิจการด้านเหมืองแร่ที่สำคัญเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นโดยคนเม็กซิกันเองทั้งสิ้น

- การเงินและการค้าระหว่างประเทศ

หน่วยเงินตราหลักของเม็กซิโกคือ เปโซ(Peso) โดย 1 เปโซแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยเท่ากับ 100 เซนต้าโวส (centavos) ระบบธนาคารพาณิชย์ของเม็กซิโกเคยถูกบังคับโอนเป็นกิจการของรัฐทั้งหมดในช่วงปี 1982 แต่ในช่วงต้นทศวรรษหลังปี 1990 กิจการเหล่านี้ได้ถูกโอนกลับเป็นของเอกชนอีกรึ่งหนึ่ง

การค้าของเม็กซิโกมีสาระสำคัญเมริการเป็นประเทศที่สำคัญที่สุด รองลงมาเป็นแก่ ญี่ปุ่น เยอรมัน บรัสเซล แทนาดา ฝรั่งเศส ฯลฯ โดยสินค้าออกสำคัญของเม็กซิโกคือ น้ำมันดิบ แก๊ส ธรรมชาติ ฝ้าย น้ำตาล เป็นต้น ส่วนสินค้าส่วนใหญ่ได้แก่ เครื่องจักร อุปกรณ์โทรคมนาคม ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เป็นต้น

ภูมิศาสตร์

เม็กซิโกเป็นแหล่งอารยธรรมแรกเริ่มและก้าวหน้าที่สุดในทวีปเมริการหลักฐานทางโบราณคดีแสดงว่ามีกลุ่มคนอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศเม็กซิโกปัจจุบันมาตั้งแต่ประมาณ 21,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยชุมชนแบบนี้เริ่งรุ่งเรืองเพาะปลูกเมื่อประมาณ 8,000 ปีก่อนคริสตกาล

การพัฒนาด้านอารยธรรมเริ่มจากชนเผ่า Olmec ซึ่งอยู่ในช่วง 1,500-600 ปีก่อน ก.ศ. และสืบสานต่อมาเป็นวัฒนธรรมของอาณาจักรมา雅(Maya)ซึ่งรุ่งเรืองถึงชุดสูงสุดประมาณคริสตกาลที่ 6 หลังจากนั้นก็ถูกแทนที่ด้วยเผ่า Toltec ในคริสตกาลที่ 10 ซึ่งได้พัฒนาอารยธรรมอันขึ้นใหญ่ขึ้นบริเวณเมือง Tula ทางเหนือของกรุงเม็กซิโกซิตี้ในปัจจุบัน

หลังจากล่มสลายของอาณาจักร Toltec ในศตวรรษที่ 11 แล้ว ชนเผ่าที่เข้ามาครอบครองความขึ้นใหญ่ในคืนเดนแห่งนี้คือเผ่า อแอซเท็ก(Aztec) หรือ เม็กซิกา(Mexica) ซึ่งเข้ามายังดินแดนในปี 1325 โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองเตโนเชติตลัน(Tenochtitlan) ขยายอำนาจขอกครอบคลุมทั่วเขตหุบเขาเม็กซิกา(Mexica) จนเป็นผู้ปกครองคืนเดนทั่วทั้งเขตเม็กซิโกตอนกลางและตอนใต้ในศตวรรษที่ 15

นักสำรวจชาวสเปนคนแรกที่ได้เดินทางเข้ามายังเขตเม็กซิโกคือ ฟรานซิสโก กอร์โดบา (Francisco Fernandez de Cordoba) ในปี 1517 แต่ยังไม่พบศูนย์กลางของอาณาจักร รายงานของกอร์โดบาถึงคำเล่าขานเรื่องความมั่งคั่งของอาณาจักรอแอซเท็กทำให้ ดิเอโก เวลาสเกส(Diego Velazquez) ผู้บัญชาการอาณานิคมคิวบาสั่งกองกำลังเข้ามาสำรวจ และในปี 1519 เซอร์นาน กอร์เตส(Herman Cortes) ก็พ้นอาณาจักรอแอซเท็กและนำกำลังเข้ายึดกรุงໄต้สำเร็จ

หลังจากอาณาจักรอแอซเทกถูกกองทัพของสเปนอพยุงสมบูรณ์ในปี 1535 สเปนก็ได้ตั้งอาณานิคมแห่งนี้เป็นเขตการปกครองระดับรัฐอุปราช และได้สั่งกองกำลังออกไปสำรวจข่ายอาณาเขตอย่างกว้างขวาง ทำให้รัฐอุปราชแห่งนี้มีอาณาเขตครอบคลุมไปถึงบริเวณที่ในปัจจุบันคือมลรัฐเท็กซัส นิวเม็กซิโก และคัลฟอร์เนียในสหรัฐอเมริกา

อาณานิคมเม็กซิโกมีการกดขี่บังคับใช้แรงงานคนอินเดียนพื้นเมืองอย่างทารุณ จนในระหว่างการขัดแย้งมีคนอินเดียนที่ต้องตายไปทั้งเนื้องจากความทารุณและการพยาบาทเรียกว่า "อิสระภาพหลายพันคน" แม้ว่าสเปนจะประกาศว่าคนพื้นเมืองเหล่านี้ เป็นเสรีชน แต่ในทางปฏิบัติแล้วคนเหล่านี้มีฐานะหนีบกว่าทาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การปกครองในระบบรัฐอุปราชที่ไร้ประสิทธิภาพและเต็มไปด้วยการทุจริต กอร์รัปชัน ทำให้รัฐบาลสเปนวิตกังวลและสั่งถอนผู้แทนเข้ามาตรวจสอบอย่างสมอ นอกจากนั้นก็ได้พยาบาทดำเนินการปฏิรูประบบการปกครองอาณานิคมใหม่หลายครั้งในช่วง

ปลายศตวรรษที่ 18 แต่ก็ไม่อาจช่วยให้ระบบการปกครองมีประสิทธิภาพขึ้น จนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 พวกคนสเปนที่เกิดในอาณานิคม(Creole หรือ Criollo) และได้รับการปฏิวัติอย่างไม่เท่าเทียมกับคนสเปนที่เกิดในยุโรป ได้เป็นผู้นำในการรวมกำลังต่อต้านอำนาจของสเปนขึ้น

การก่อการปฏิวัติสัมลังค์อำนาจการปกครองของสเปนโดยพวก Criollo เริ่มในปี 1810 เป็นครั้งแรกแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ หลังจากนั้นก็มีความพยายามก่อการปฏิวัติอีกหลายครั้งจนในปี 1821 กองกำลังของฝ่ายปักธงอาณานิคมซึ่งนำโดยนายพล Augustin de Iturbide ได้ตกลงร่วมมือกับ Vincinte Guerrero ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายปฏิวัติประกาศอิสรภาพได้สำเร็จ

หลังจากได้รับอิสรภาพ นายพล Iturbide ได้ทำรัฐประหารและสถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิอักติดินที่ 1 (Augustin I) ปกครองประเทศอยู่ได้ประมาณ 10 เดือนก็ถูกโภ่นอำนาจลง หลังจากนั้นเม็กซิโกก็เปลี่ยนมาปกครองในระบบสาธารณรัฐ แต่ก็เกิดความขัดแย้งอ้างруนแรงในเรื่องแนวคิดการปกครองขึ้นระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับกลุ่มเสรีนิยม จนนำไปสู่การปฏิวัติโภ่นลัมอำนาจกันและกันอ้างต่อเนื่อง

กลุ่มอนุรักษ์นิยมซึ่งประกอบด้วยผู้นำคริสตจักร เจ้าของที่ดินผู้มั่งคั่ง พวก Criollo และฝ่ายทหาร ต้องการระบบการปกครองที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลกลางเป็นหลักเหมือนเช่นในยุคอาณานิคม ในขณะที่กลุ่มเสรีนิยมมีแนวคิดต่อต้านการเข้ามีบทบาททางการเมืองของคริสตจักร และสนับสนุนการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ห้องฉันหรือมตรัฐต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกับสาธารณรัฐอเมริกา นอกจากนั้นยังต้องการให้กลุ่มผู้ต้องขึ้นทางสังคมและการเมืองหลุดพ้นจากความอยุกเกจขึ้ด้วย

ในปี 1833 ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์นิยมเป็นฝ่ายได้อำนาจการปกครองเม็กซิโกนั้น ประชาชนในรัฐเท็กซัสไม่พอใจการปกครองอ้างบ้างเข้มงวดของรัฐบาล จนนำไปสู่การประกาศอิสรภาพในปี 1836 และเมื่อรัฐบาลเม็กซิโกพยายามปราบปรามก็เกิดปัญหาขัดแย้งกัน

สหรัฐอเมริกา ชนเกิดสังค河流ที่เรียกกันว่าสังค河流เม็กซิโก(Mexican War)ชื่น โดยที่ สหรัฐฯเป็นฝ่ายชนะ และสัญญาสงบศึกที่ทำขึ้นในปี 1848 ทำให้มีกษิโภต้องสูญเสียดินแดนซึ่งปัจจุบันคือบริเวณที่อยู่ในมลรัฐเท็กซัส อริโซนา แคลิฟอร์เนีย โคโลราโด นิวเม็กซิโก แนวค่า ยูทา และไวโอมิงของสหรัฐฯ ให้กับสหรัฐฯ ไป

ในปี 1861 รัฐบาลเม็กซิโภต้นนี้ประกาศไม่ยอมรับภาระหนี้ระหว่างประเทศที่ก่อไว้โดยบริษัทนาลเก่า ทำให้ประเทศเจ้าหนี้คือ ฝรั่งเศส อังกฤษ และสเปนไม่พอใจ จนในที่สุดฝรั่งเศสในสมัยจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 ได้ส่งกองทัพเข้ายึดกรุงเม็กซิโภตัวตัว และสถาปนาการปกครองระบอบจักรพรรดิขึ้น โดยแต่งตั้งเจ้านายชั้นสูงจากօสเตรียมาปกครองเป็นจักรพรรดิเม็กซิโนเลียน ในปี 1863 แต่ก็มีอีนาๆอยู่ได้ไม่นาน เพราะในปี 1865 สหรัฐฯ ได้บันไฟฝรั่งเศสถอนทหารออกไปจากเม็กซิโภ ทำให้เกิดการปฏิวัติโคนลัมการปกครองในระบอบจักรพรรดินี้ลงได้สำเร็จ